

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

„Monitoring zapošljavanja u kantonalnim i općinskim institucijama i poduzećima u Zeničko-dobojskom, Zapadnohercegovačkom i Srednjobosanskom kantonu“

Objavljivanje ovog izvještaja omogućeno je uz izdašnu pomoć američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj predstavlja odgovornost udruženja CRMA i INFOHOUSE i ne odražava nužno mišljenje USAID-a niti Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

infohouse

UVOD

Dokument „Monitoring zapošljavanja u kantonalnim i općinskim institucijama i poduzećima u Zeničko-dobojskom, Zapadnohercegovačkom i Srednjobosanskom kantonu“ nastao je na temelju provođenja aktivnosti monitoringa u okviru projekta Antikorupcijska mreža organizacija civilnog društva u Bosni i Hercegovini – ACCOUNT mreža, u toku 2019. godine. Ove aktivnosti predstavljaju nastavak monitoringa zapošljavanja u javnim institucijama iz 2018. godine, kada je ACCOUNT mreža provodila monitoring zapošljavanja na području tri kantona: Kantona 10, Hercegovačko-neretvanskog kantona, te Tuzlanskog kantona.

Od strane organizacija civilnog društva – članica ACCOUNT mreže temeljem Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, 48/11), upućeni su zahtjevi za slobodan pristup informacijama na adresu 138 javnih institucija – javnih ustanova, javnih preduzeća i organa državne uprave. Na zahtjeve o slobodi pristupa informacijama odgovorile su 53 institucije.

Zahtjevima o slobodi pristupa informacijama, zatraženo je da institucije dostave podatke vezane za broj zaposlenih osoba u instituciji u periodu 01.05.2017. – 31.12.2018. godine; podatke koji se odnose na transparentnost/netransparentnost zapošljavanja u javnim institucijama, postojanje/nepostojanje pravnih akata; korištenje/nekorištenje diskrecionog prava prilikom prijema novih zaposlenika itd.

Obzirom da nisu odgovorile na zahtjev organizacija civilnog društva i da su uskratele tražene podatke, 85 javnih institucija prekršilo je odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH, zatvorene su za javnost i svoje odluke donose netransparentno. U navedenom periodu, od ukupnog broja institucija koje su odgovorile na zahtjev, u 42 javne institucije zaposleno je 477 osoba. Devet institucija je navelo da nisu primali nove radnike u navedenom periodu, dok se jedna institucija oglasila nenađežnom za davanje informacija. Također, jedna institucija nije dala bilo kakve podatke, osim što su naveli da se zapošljavanje vrši u skladu sa zakonom.

Od 42 javne institucije, koje su vršile zapošljavanje u proteklom periodu, 26 njih je navelo da su raspisivale javne konkurske/oglase za upražnjena radna mjesta. Šest institucija je navelo da su vršili raspisivanje javnih oglasa samo za pojedina radna mjesta, dok su ostali vršili netransparentno zapošljavanje.

Jedanaest javnih ustanova i javnih preduzeća navelo je da njihovi interni akti nisu dostupni javnosti, 2 je navelo da su dostupni samo na upit/zahtjev, dok je jedna institucija navela da nemaju interne akte.

Istraživanje je provedeno u periodu februar – april 2019. godine, a u provođenju i realizaciji projektnih aktivnosti sudjelovale su dvije organizacije civilnog društva: Centar za građansku suradnju Livno i Udruženje „Mladi volonteri“ Visoko.

1. PRIKUPLJANJE PODATAKA

U proteklom periodu, a vezano za prikupljanja podataka, monitoringom je obuhvaćeo 3 kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, i to: Zeničko-dobojski kanton, Zapadnohercegovački i Srednjobosanski kanton.

Zahtjevima o slobodi pristupa informacijama, zatraženo je da institucije dostave podatke: vezane za: broj zaposlenih osoba u periodu 01.05.2017. – 31.12.2018. godine na određeno/neodređeno; transparentnost konkursnih/oglasnih procedura; broj prijavljenih osoba na konkurs; broj zaprimljenih žalbi na konkursnu proceduru i ishod konkursa; akte na temelju kojih institucije provode konkursne procedure i prijem novih uposlenika; postojanje/nepostojanje internih akata, kojima se reguliše pitanje zapošljavanja; da li su interni akti dostupni javnosti; korištenje diskrecionih ovlaštenja prilikom prijema novih zaposlenika, itd.

Od strane navedenih organizacija, temeljem Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, 48/11), upućeni su zahtjevi za slobodan pristup informacijama na adresu 138 javnih institucija – javne ustanove, javna preduzeća i organe lokalne samouprave. Na zahtjeve su odgovorile samo 53 institucije, i to: 20 javnih ustanova, 18 javnih preduzeća i 15 organa lokalne samouprave.

2. NASTAVAK KRŠENJA ODREDABA ZAKONA O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA FBIH

Prema članu 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH („Službeni glasnik FBiH“, broj 48/11), „svako fizičko i pravno lice ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog organa, a svaki javni organ ima obavezu da te informacije saopšti“.

Javni organ nije obavezan saopštiti informaciju samo u slučaju izuzetaka utvrđenih članovima 6., 7., i 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH, a koji se odnose na: izuzetke u vezi sa djelokrugom javnih organa (član 6.), izuzetke u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama (član 7) i izuzetke kod zaštite privatnosti (član 8).

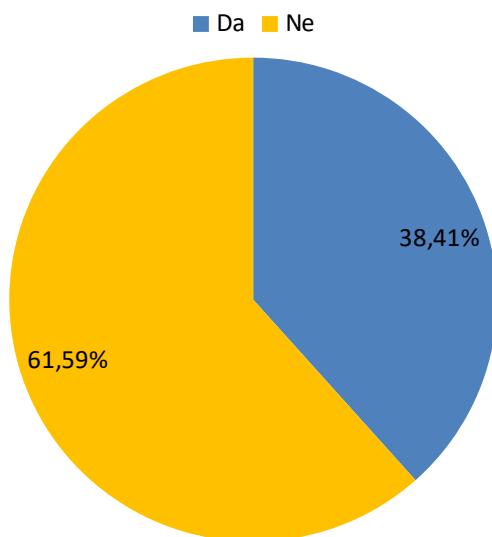
Međutim, niti jedno od trinaest pitanja, koja su sadržana u Zahtjevu za slobodan pristup informacijama, ne odnosi se niti na jedan od ovih izuzetaka. I pored toga, od ukupnog broja upućenih zahtjeva (ukupno 138), na isti su odgovorile samo 53 institucije.

Podjećanja radi, u protekloj fazi monitoringa, kada je isti provođen na području Tuzlanskog kantona, Kantona 10 i Hercegovačko-neretvanskog kantona, od ukupnog broja

institucija, kojima je upućen zahtjev (ukupno 262), na isti je odgovorilo samo 77 institucija. U procentima to je iznosilo 29% institucija koje su ispoštovale zakonske procedure i postupile u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama.

U ovom periodu monitoringa vidljiv je neznatan napredak od 9%, kada je u pitanju poštivanje Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Odgovori od strane javnih institucija

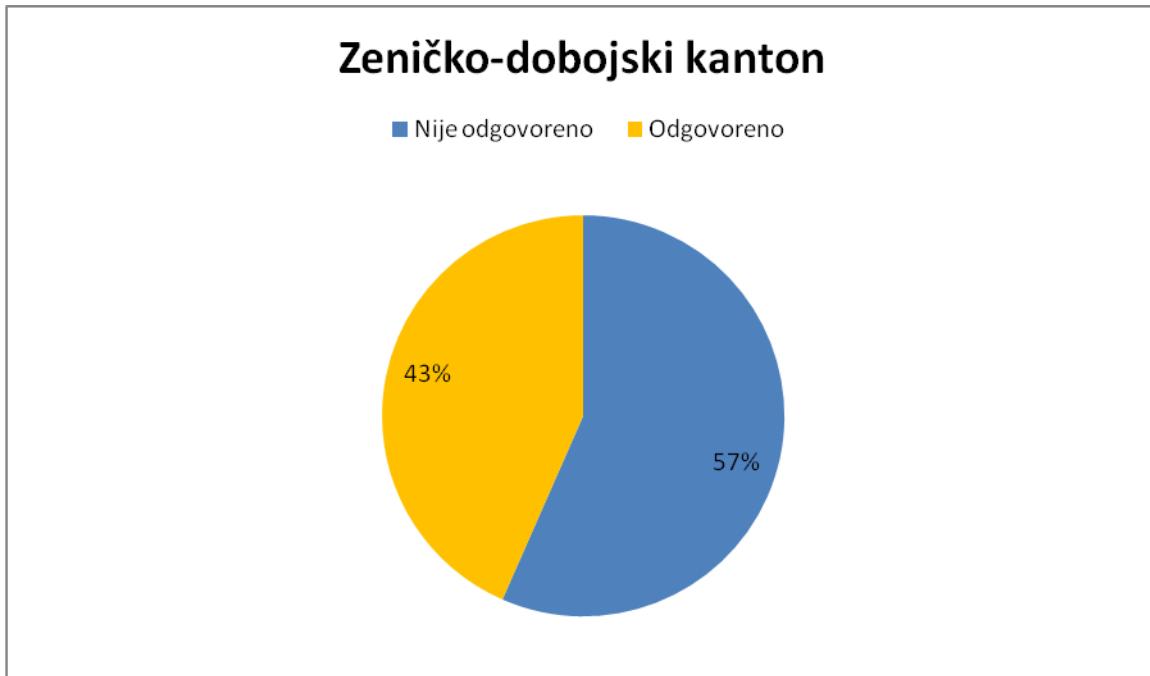

Dakle, i dalje imamo situaciju da su institucije sa prefiksom „javne“ zatvorene za javnost, rade netransparentno, donose netransparentne odluke o zapošljavanju pojedinih lica, a kasnije dodatno sprečavaju javnost i građane da dođu do informacija o licima, čije plate finansiraju sami građani. Ovakvim načinom djelovanja, javne institucije obesmislile su najbitnije razloge donošenja državnog i entitetskih zakona o slobodi pristupa informacijama, kao osnovnog mehanizma antikorupcijske politike, a to su: otvorenost i transparentnost njihovog rada, unapređenje demokratije i vladavine prava, utjecaj javnosti na kvalitet donošenja odluka i kontrole rada vlasti, itd.

Posebno treba napomenuti da odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka niti u jednom slučaju se ne odnose na uposlenike javnih ustanova, javnih preduzeća i (dijelom) javne uprave. Izuzetno, odnose se na njihov matični broj i mjesto prebivališta, ali te podatke nismo ni tražili putem Zakona o slobodi pristupa informacijama, niti smo tražili da saopšte njihova imena.

2.1. BROJ ZAPRIMLJENIH ODGOVORA NA ZAHTJEV U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU

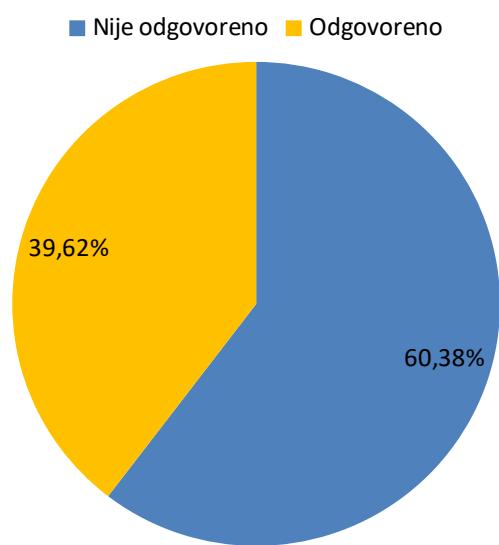
U proteklom periodu, od strane organizacija civilnog društva – članica ACCOUNT mreže, na adresu javnih institucija u Zeničko-dobojskom kantonu upućeno je ukupno 53 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Odgovoreno je na njih 23 od strane 5 javnih ustanova, 9 javnih preduzeća i 9 organa lokalne samouprave, što u procentima iznosi 43% zaprimljenih odgovora od ukupnog broja.

2.2. BROJ ZAPRIMLJENIH ODGOVORA NA ZAHTJEV U SREDNJOBOSANSKOM KANTONU

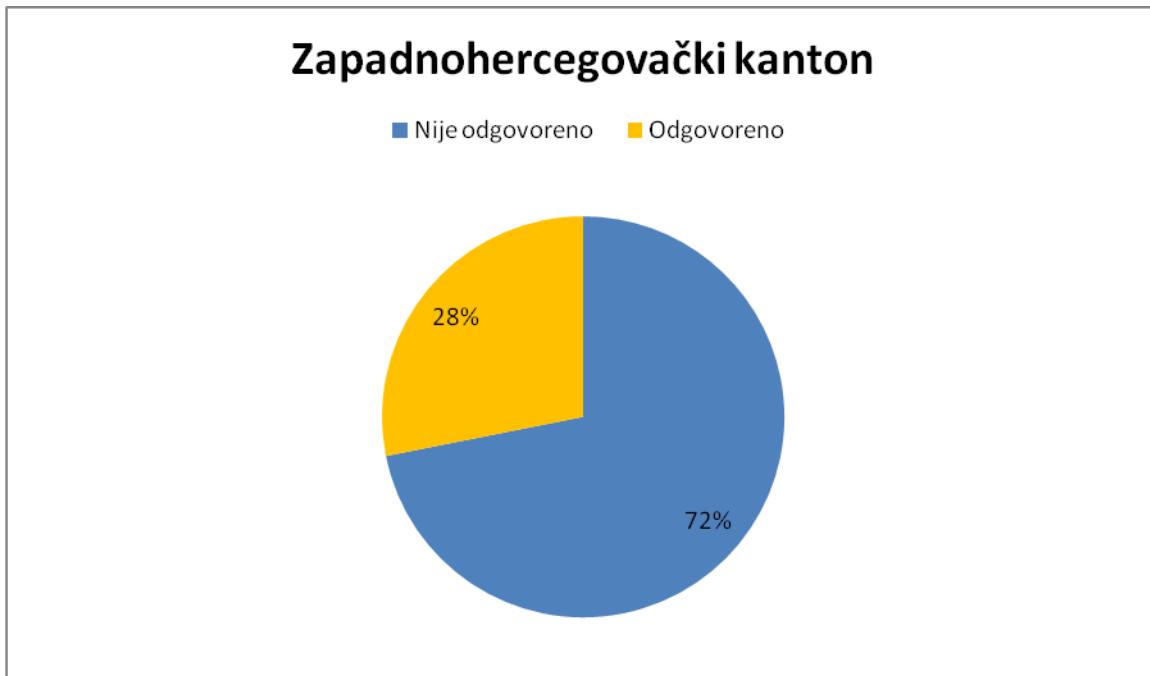
U proteklom periodu, od strane organizacija civilnog društva – članica ACCOUNT mreže, na adresu 53 javne institucije u Srednjobosanskom kantonu, upućen je zahtjev za slobodan pristup informacijama. Odgovoreno je samo na njih 21, što u procentima iznosi 39% zaprimljenih odgovora od ukupnog broja.

Srednjobosanski kanton

2.3. BROJ ZAPRIMLJENIH ODGOVORA NA ZAHTJEV U ZAPADNOHERCEGOVAČKOM KANTONU

Organizacije civilnog društva – članice ACCOUNT mreže u proteklom periodu su na adresu javnih institucija Zapadnohercegovačkog kantona, uputile 32 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Odgovoreno je samo na njih 9, što u procentima iznosi samo 28% zaprimljenih odgovora od ukupnog broja.

2.4 BROJ UPUĆENIH ZOSPI I ZAPRIMLJENIH ODGOVORA

Kako je već navedeno, strane navedenih organizacija, temeljem Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, 48/11), upućeni su zahtjevi za slobodan pristup informacijama na adresu 138 javnih institucija – javne ustanove, javna preduzeća i organe lokalne samouprave. Na zahtjeve su odgovorile samo 53 institucije, i to: 20 javnih ustanova, 18 javnih preduzeća i 15 organa lokalne samouprave.

Na adresu javnih institucija na području Srednjobosanskog kantona upućeno je 53 zahtjeva, a odgovore na zahtjev je dostavilo 39,62% institucija. Institucijama Zapadnohercegovačkog kantona upućeno je 32, a odgovore na zahtjev je dostavilo samo 28% institucija.

Što se tiče Zeničko-dobojskog kantona, na adresu javnih institucija upućeno je 53 zahtjeva, a odgovore je dostavilo 43% institucija. Iako je i ovdje riječ o kršenju pozitivno pravnih propisa države Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir posljednje dvije faze monitoringa, kojim

je obuhvaćeno 6 kantona, ovo je ujedno predstavlja i najveći procenat poštivanja Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Kanton	Broj upućenih ZOSPI	Broj odgovorenih ZOSPI	%
ZDK	53	23	43%
SBK	53	21	39.62%
ZHK	32	9	28%
TOTAL	138	53	38%

3. ODGOVORI NA ZAHTJEV O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA

Od ukupnog broja javnih institucija koje su odgovorile na Zahtjev o slobodi pristupa informacijama, njih 39 dostavilo je potpune odgovore na svih trinaest pitanja sadržanih u Zahtjevu. Dvanaest institucija nije odgovorilo na svih 13 pitanja, od čega 9 njih nije vršilo zapoljavanje u proteklom periodu, pa tako nisu ni mogli odgovoriti na pojedina pitanja o raspisivanju oglasa, broju uposlenih, itd. Jedna institucija oglasila se nenađelnom za dostavljanje podataka, dok su tri institucije dale polovične, odnosno nepotpune odgovore.

Tako su naprimjer iz JKP Gradska groblja d.o.o. Visoko samo naveli da „zapošljavanja vrše u skladu sa Zakonom“, te su naknadno putem maila obavijestili da nisu vršili zapošljavanja u proteklom periodu. Biro za zapošljavanje Busovača oglasio se nenađelnim, jer je središnji ured nadležan za davanje informacija.

3.1. Pitanje br. 1: Broj zaposlenih osoba u periodu od 01.05.2017. – 31.12.2018.

Od ukupnog broja javnih institucija, koje su odgovorile na naš zahtjev, njih 42 je vršilo prijem novih uposlenika u radni odnos u navedenom periodu. U ovim institucijama, u navedenom periodu zaposleno je 477 osoba. Ostale javne instucije su navele da nisu vršile prijem u radni odnos novih zaposlenika u ovom periodu, odnosno 2 institucije nisu dale podatke.

Dakle, samo u 42 institucije zaposleno je 477 osoba u periodu nešto dužem od jedne i po godine. Ako uzmemo u obzir da je istraživanje provedeno samo u 3 kantona, te da 88 od ukupnog broja institucija (138) nije dalo bilo kakav odgovor, i dalje je moguće sagledati razmjere netransparentnosti postupka zapošljavanja u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini.

Podsjećanja radi, u prethodnoj fazi monitoringa iz 2018. godine, ustanovljeno je da je u 46 institucija u periodu od jedne godine zaposleno 566 osoba, dok u toj fazi 186 institucija nije dalo odgovor na zahtjeve.

I dalje se radi o hiljadama osoba na godišnjem nivou, o kojima javnost nema nikakvog uvida u njihovu stručnost, niti kriterije na osnovu kojih su ove osobe zaposlene i primaju platu iz budžeta, koji se pune novcem građana.

3.2. Pitanja br. 2 i 3: Broj zaposlenih na neodređeno/određeno?

Od ukupnog broja zaposlenih osoba u periodu 01.05.2017. – 31.12.2018. godine, njih 190 zaposleno je u javnim institucijama na neodređeno vrijeme. Ostalih 287 radnika zaposleno je na određeno vrijeme, ali je samo u četiri slučaja navedeno da je kod 14 osoba ugovor o radu prestaо važiti ili da se radi o pripravnicima. Dakle, postoje opravdane pretpostavke da je nekima od ovih uposlenika produžen ugovor nakon isteka roka ili su u međuvremenu dobile ugovore na neodređeno.

Naime, pravilnici o radu javnih ustanova i javnih preduzeća često sadrže odredbe koje omogućavaju njihovim rukovoditeljima ili upravnim organima da, radi hitnosti ili drugim slučajevima, zaposle osobu na određeno vrijeme. Međutim, ovakve odredbe se često zloupotrebljavaju kako bi se izbjegle konkursne/glasne procedure i prijava većeg broja kandidata koji ispunjavaju uslove, te zaposlige određene osobe po političkim nalozima ili rodbinskim i dugim vezama. Nakon proteka određenog vremena, ovim osobama se dodjeljuju ugovori na neodređeno vrijeme.

3.3. Pitanje br. 4: Da li je objavljen konkurs/glas za radno mjesto?

Vezano za raspisivanje oglasnih/konkursnih procedura, od ukupnog broja organa lokalne samouprave, koji su dostavili odgovore/rješenja na zahteve o slobodi pristupa informacijama (15), a koji su u proteklom periodu vršili zapošljavanje novih državnih službenika i namještenika, 13 njih su izjavili da uredno raspisuju konkursne procedure u skladu sa odredbama Zakona o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine. Naime, ovim zakonskim propisom definisana je obaveza raspisivanja javnih konkursa posredstvom Agencije za državnu službu FBiH, i organi državne uprave postupaju u skladu s odredbama ovog zakona.

Dva organa lokalne samouprave su navela da su izvršila prijem novih državnih sližbenika/namještenika bez raspisivanja javnog konkursa/oglasa, jer su zapošljavanje vršili putem ugovora o sufinansiranju zapošljavanja demobilisanih branitelja, preko Kantonalnog zavoda za zapošljavanje (Općina Busovača), kod tri nova zaposlenika na određeno, odnosno Općina Vareš, koja je u ovom periodu zaposlila 46 osoba, također na određeno putem Programa za sufinansiranje zapošljavanja Federalnog zavoda za zapošljavanje.

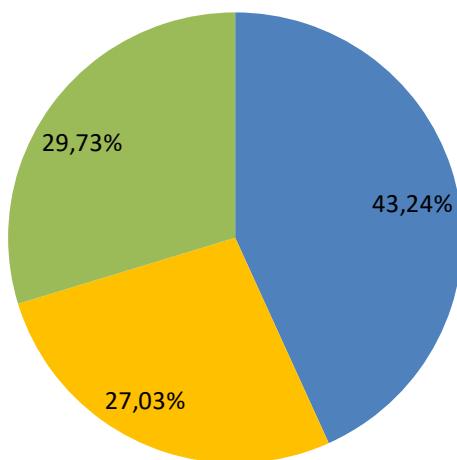
Međutim, situacija je drugačija, kada su u pitanju javna preduzeća i javne ustanove. Naime, od ukupnog broja javnih ustanova i javnih preduzeća, koje su dale odgovor na ovo pitanje, njih 37, samo 16 ustanova/preuzeća je navelo da su raspisivali javne oglase prilikom prijema novih uposlenika.

Deset javnih ustanova i javnih preduzeća je navelo da su raspisivale oglase samo za pojedina upražnjena radna mjesta, dok kod prijema ostalih uposlenika nisu raspisivani javni oglasi.

Ostalih 11 javnih ustanova i javnih preduzeća navelo je da nisu raspisivali javne oglase prilikom popunjavanja upražnjenih radnih mesta i prijema novih uposlenika. Tako je naprimjer JKP Visoko naveo da su izvršili prijem 27 novih zaposlenika u proteklom periodu, a da su samo raspisali javni oglas kod izbora uprave preduzeća.

Javne ustanove i javna preduzeća

■ Raspisani javni oglasi ■ Na neodređeno DA, određeno NE
■ Nisu raspisani javni oglasi

Kada je u pitanju proces zapošljavanja u javnim ustanovama i javnim preduzećima, postojeći pravilnici o radu, kojima je regulisan postupak prijema novih uposlenika, u pravilu ostavljaju mogućnost zapošljavanja bez raspisivanja javnih oglasa. Ovakvom vrstom pravilnika o radu praktično se legalizuju potencijalne nezakonite radnje, tj. krivična djela, kao što je, naprimjer, nezakonito posredovanje, zloupotreba službenog položaja i ovlasti, nesavjestan radu u službi, primanje i davanje dara i drugih oblika koristi, djela iznude itd.

Naime, potpuna autonomija predstavnika javnih ustanova i javnih preduzeća, kada je u pitanju zapošljavanje, netransparentnost postupka, a koja je dana diskrecionim pravom, omogućila je da se cijelokupan proces zapošljavanja odvija samo između dvije osobe: direktora javne ustanove ili javnog preduzeća i osobe koja treba biti primljena na određeno radno mjesto. Javnost je potpuno isključena iz ovog procesa i uglavnom dobije informacije kada je cijeli proces završen i osoba potpiše ugovor o radu.

Također, podsjećamo da Zakon o radu FBiH zabranjuje diskriminaciju u zapošljavanju i pristupu radnim mjestima. Tako u članu 8. stav 1. definiše zabranu diskriminacije „(...) lica koje

traži zaposlenje, s obzirom na spol, spolno opredjeljenje, bračno stanje, porodične obaveze, starost, invalidnost, trudnoću, jezik, političko i drugo mišljenje, nacionalnu pripadnost, socijalno porijeklo, imovno stanje, rođenje, rasu, boju kože, članstvo ili nečlanstvo u političkim strankama i sindikatima, zdravstveni status ili neko drugo lično svojstvo.

U praksi vidimo da se ova odredba zakona po pravilu krši. Naime, zapošljavanjem određene osobe bez raspisivanja javnog oglasa, sve ostale osobe, koje traže zaposlenje, koje ispunjavaju uslove, a nemaju pravo pristupa radnom mjestu na identičan način, stavljuju se direktno u nepovoljniji položaj, tj. nad njima se vrši diskriminacija, koja je također zabranjena i Zakonom o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine.

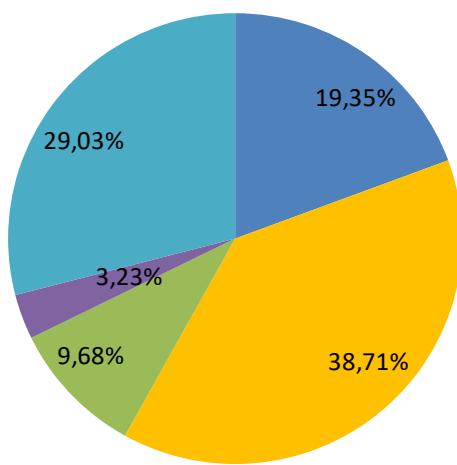
3.4. Pitanje br. 5: Gdje je objavljen oglas?

Od ukupnog broja javnih institucija (31), koje su dale odgovor na ovo pitanje, njih 6 je navelo da su oglasi za upražnjeno radno mjesto raspisale u jednom od dnevnih listova, oglasnoj ploči i web stranicama. Dakle, paralelno i jednom i drugom mediju.

Dvanaest javnih institucija navelo je da su oglase objavile u jednom od printanih medija, 3 jedan i više dnevnih listova i web-u, 9 posredstvom Agencije za državnu službu, a jedna u službenim novinama.

Način objavljivanja oglasa/konkursa

■ Web i printani mediji I dr. ■ Printani mediji ■ Web I dnevni list
■ Službeni glasnik ■ ADS

Podsjećanja radi, ostale institucije ne raspisuju oglase za upražnjena radna mjesta, nego vrše direktni prijem novih zaposlenika.

3.5. Pitanje br. 6: Koliko se osoba ukupno prijavilo na konkurs?

Odgovor na ovo pitanje dalo je 30 institucija sa podacima o broju prijavljenih osoba. Od ovog broja, 4 institucije su navele da nemaju podatke, jer je konkurs raspisan posredstvom Agencije za državnu službu FBiH. Riječ je o zapošljavanju državnih službenika u organima lokalne samouprave. Dvije institucije imaju samo podatke o namještenicima, dok iz istog razloga nemaju podatke o državnim službenicima. Dakle, u 26 javnih institucija (uključujući i dvije koje su dale polovične podatke), na javne konkurse/oglase ukupno se prijavilo 1030 kandidata, što u projektu iznosi 39.62 kandidata po instituciji. Iako je na osnovu pristiglih dopisa bilo nemoguće utvrditi broj oglasnih/konkursnih procedura, iz ovog je vidljivo da su nezaposlene osobe aktivne u traženju poslova, kada im javne institucije daju priliku raspisivanjem javnih oglasnih/konkursnih procedura.

3.6. Pitanje br. 7: Koliko je žalbi zaprimljeno na konkursnu proceduru i/ili ishod konkursa?

Od ukupnog broja institucija, koje su dostavile odgovore na zahtjev o slobodi pristupa informacijama, njih 15 je navelo da su pokretani žalbeni postupci od strane učesnika konkursne procedure. Ukupno je navedeno 22 žalbe i 2 prigovora, od čega niti u jednom slučaju nije navedeno da je, na osnovu žalbe, rješenje o imenovanju/zapošljavanju osobe izmijenjeno u korist podnosioca, tj. da je donositelj odluke korigovao sam sebe.

Jedna institucija je navela da ne raspolaže podacima o broju žalbi, dok je jedna navela da je žalbeni postupak završio, te da su lica podnijela tužbu nadležnom sudu i da se trenutno vodi spor. U tri slučaja je navedeno da su žalbe odbijene kao neosnovane. U pitanju je 8 žalbi koje su odbijene kao neosnovane.

Potrebno je napomenuti da sve gore navedene institucije pripadaju kategoriji onih koje raspisuju oglase/konkurse za upražnjena radna mjesta.

Javne institucije, koje su navele da ne raspisuju javne oglase, nisu zaprimile niti jednu žalbu. Razlog za to je netransparatnost postupka prijema novih zaposlenika, kojim se ne vrši samo direktni i indirektni oblik diskriminacije nezaposlenih osoba, zabranjen pozitivno pravnim propisima u Bosni i Hercegovini, nego im se ovakvim direktnim zapošljavanjem od strane direktora i upravnih tijela, i dalje uskraćuje pravo na žalbu kao temeljno ljudsko pravo.

3.7. Pitanje br. 8 i 9: Na osnovu kojeg akta/propisa/pravilnika/zakona je provedena procedura zapošljavanja? / Ima li vaša institucija/preduzeće interne/podzakonske akte koji regulišu zapošljavanje?

Na ovo pitanje, sadržano u zahtjevima za sloboden pristup informacijama, direktno je odgovorilo 41 ispitanika, dok je jedna institucija direktno odgovorila da nemaju interne akte. Svi državni organi uprave su navodili važeći zakonski propis – Zakon o državnoj službi Federacije BiH, te podzakonske akte. Također, ove institucije su navele da nemaju usvojene interne akte koji

regulišu zapošljavanje, što je opravdano, budući da su obavezne konkursnu proceduru provoditi posredovanjem Agencije za državnu službu, te poštivati opšte akte Vlade Federacije BiH.

Javna preduzeća i javne ustanove su uglavnom navodile Zakon o radu FBiH i svoje interne akte (pravilnike o radu, pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, te svoje statute), dok su školske ustanove navodile zakonske propise o osnovnom, odnosno srednjem obrazovanju, pravilnike, te saglasnost ministarstva.

Međutim, samo 2 od ukupnog gore navedenog broja javnih ustanova i javnih preduzeća, u svojim dopisima navele su da, pored opštih internih, imaju usvojene akte kojima se reguliše pitanje procedura provođenja javnog postupka i izbora kandidata po javnom oglasu za prijem u radni odnos novih zaposlenika. To su: Javno preduzeće Vodovod i kanalizacija d.o.o. Zenica i Javno preduzeće Eko energija d.o.o. Visoko. Dakle, oba javna preduzeća dolaze sa područja ZE-Do kantona.

3.8 Pitanje br. 10: Da li su interni akti javno dostupni dokumenti?

Vezano za organe državne uprave (općine, ministarstva, agencije, uprave), akti na osnovu kojih se provodi konkursna procedura objavljeni su na službenoj web stranici Agencije za državnu službu Federacije BiH.

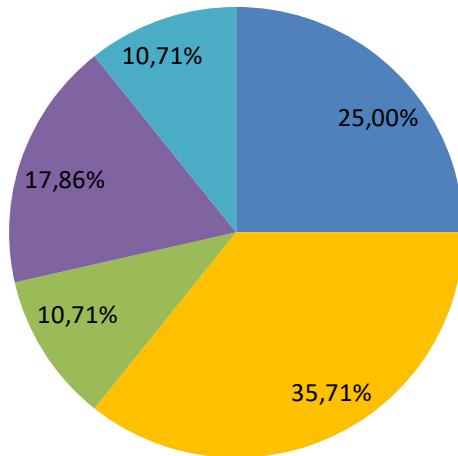
Kada su u pitanju javne ustanove i javna preduzeća, 15 institucija je izjavilo da su njihovi interni akti javno dostupni dokumenti, od čega 7 institucija nije navelo način na koji su dostupni javnosti. Ostalih osam je navelo da su objavljeni na web stranici odnosno oglasnoj ploči (3 objavljeni na web stranici, 5 na oglasnoj ploči).

Deset javnih ustanova i javnih preduzeća navelo je da njihovi interni akti nisu dostupni javnosti, 3 je navelo da su dostupni samo na upit/zahtjev.

Na ovaj način se krše principi transparentnosti i otvorenosti rada javnih institucija, kao temeljni principi na kojima počiva rad svih javnih subjekata u Bosni i Hercegovini.

Dostupnost internih akata

■ Javno dostupni ■ Nisu dostupni ■ Samo na upit/zahtjev
■ Da - objavljeni na web-u ■ Da - objavljeni na oglasnoj ploči

3.9. Pitanja br. 11 i 12. Prilikom zapošljavanja, ima li vaša institucija pravo koristiti diskreciona ovlaštenja? / Kojim aktom/propisom/pravilnikom je definisana upotreba diskrecionih ovlaštanja?

Od ukupnog broja javnih institucija koje su odgovorile na ovo pitanje (37), njih 16 je izričito odgovorilo da imaju pravo koristiti diskreciona ovlaštenja prilikom zapošljavanja, što u procentima iznosi 30% od ukupnog broja institucija koje su dostavile podatke. Od tog broja, 6 je organa lokalne samouprave, koji prema pozitivno pravnim propisima imaju pravo na diskreciona ovlaštenja, kada je u pitanju zapošljavanje. Ostalih 10 su javna preduzeća i javne ustanove, kojima je ovo ovlaštenje omogućeno u skladu sa njihovim pravilnicima o radu, odnosno drugim internim aktima. Dvadeset i jedna institucija je odgovorila da njihovi organi nemaju pravo koristiti diskreciona ovlaštenja.

Međutim, kod četiri institucije je vidljivo da ih koriste, obzirom da su naveli da vrše prijem novih uposlenika bez raspisivanja javnih oglasa. Tako je, na primjer JP Fojnica Drin navelo da ne koriste diskreciona ovlaštenja, a u navedenom periodu su zaposlili 37 novih zaposlenika. Također, JKP Visoko d.o.o. Visoko je navelo isto, ali su bez oglasa zaposlili 26 osoba.

Jedna institucija je navela da, iako imaju pravo na korištenje diskrecionih ovlaštenja, iste ne žele korsititi. Riječ je o JP Regionalna deponija Zenica, koje je, prema pristiglom aktu, raspisalo oglas za svih 9 novih radnih mjesta u navedenom periodu.

3.13. Koliko konkursnih procedura je okončano diskrecionom odlukom? (Koliko osoba je zaposleno na temelju korištenja diskpcionog ovlaštenja?)

Na ovo pitanje direktno su odgovorile samo 4 institucije, tj. navelo da su vršile zapoljavanja temeljem diskpcionog odlučivanja, a u skladu s tim broj zaposlenih osoba korištenjem prava na diskpcionu ocjenu iznosi samo 38.

Međutim, na osnovu dostavljenih odgovora, kao i broja zaposlenih osoba bez raspisivanja javnih oglasa od strane javnih institucija, kao i zakonske mogućnosti korištenja diskpcionog prava od strane rukovoditelja organa javne uprave, broj uposlenih temeljem korištenja prava na diskpcionu ocjenu je daleko veći od navedenog od strane institucija. Riječ je o stotinama osoba primljenih bez raspisivanja javnog oglasa.

ZAKLJUČCI:

- Iako zakon nalaže da svaka javna institucija ima obavezu odgovori na zahtjev o slobodi pristupa informacijama te da tražene informacije saopšti u roku od 15 dana, 85 institucija nije dostavilo odgovore na tražene informacije. Podsjećanja radi, u 2018. godini, prilikom provođenja prve faze monitoringa ove vrste, 186 institucija od ukupno 263 nije dostavilo odgovor na tražene informacije. Dakle, nastavljeno je flagrantno kršenje zakona o slobodnom pristupu informacijama svjedoči o zabranjavajućem trendu privatizacije informacija od javnog značaja od strane institucija sistema, drastično ugroženoj transparentnosti rada institucija sistema, drastično ugroženoj transparentnosti u procesu zapošljavanja u javnom sektoru, te naposljetku sasvim osnovanoj sumnji u koruptivna zapošljavanja.
- Također organi koji nisu dostavili rješenje u predviđenom roku, a ni po isteku roka od 15 dana, nisu pismenim putem obavijestili podnosioca zahtjeva o mogućnosti produženju roka, kao i o razlozima produžetka istoga, a na način kako to predviđa zakon.
- Ukupno 28 (53%) institucija od 53 koje su dale odgovor na ovo pitanje, navelo je da ne raspisuju javne oglase prilikom popunjavanja upražnjениh radnih mesta, nego vrše direktna zapošljavanja, bez dodatnog obrazloženja na koji način dolaze do saznanja o licima koja zapošljavaju, što navodi na sumnju u postojanje korupcije prilikom zapošljavanja. Podsjećanja radi, od 85 institucija nisu dobijeni bilo kakvi podaci, jer su ignorisali zahtjeve, što navodi na opravdanu sumnju da se u svima njima vrši netransparentan proces zapošljavanja, što je glavni razlog šutnje njihove administracije.
- Petnaest institucija je navelo da su pokretani žalbeni postupci od strane učesnika konkursne procedure. Ukupno je navedeno 22 žalbe i 2 prigovora. Međutim, niti jedna od žalbi upućenih od strane učesnika javne konkursne/glasne procedure nije riješena u korist njenog podnosioca.

- Javne ustanove/institucije/poduzeća, i na kantonalmom i na općinskom nivou, kriju podatke o učestalosti upotrebe diskrecionih ovlaštenja i broju zaposlenih na temelju diskrecione odluke rukovodioca.

PREPORUKE

Kada je u pitanju kršenje Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH, odnosno šutnja uprave, potrebno je pokrenuti sudske sporove protiv javnih institucija, koje krše odredbe ovog zakona.

U pogledu javnih preduzeća i javnih ustanova, preporuke se odnose na slijedeće:

- Potrebno je da entitetske i kantonalne vlade nalože usaglašavanje podzakonskih akata sa pozitivno pravnim propisima naše države, a koji se odnose na krivično pravo, kao i antidiskriminacijsko pravo;
- Ukinuti mogućnost zapošljavanja na određeno bez raspisivanja javnih oglasa, a radi kontinuiranih zloupotreba;
- Zakonski definisati veće ovlasti ali i obaveze inspekcijskih organa, kada su u pitanju zloupotrebe u javnom sektoru. Konkretno, izmijeniti zakone o inspekcijskim organima, a one bi podrazumijevale propisivanje OBAVEZE inspekcijskog organa da *ex officio* pokrene postupak protiv nadležnog organa i privatnog lica, pred tužiteljstvom. U slučaju da ne pokrene postupak, odnosno ne izvrši svoju obavezu, automatski podrazumijeva pokretanje postupka njegove suspenzije od strane njegovog naređenog i zabrane rada u javnim institucijama.
- Zakonom definisati adekvatan sistem sankcija, koje trebaju da budu proporcionalne šteti nanesenoj svakom građaninu pojedinačno.
- Pored krivičnih, sankcije trebaju da budu i novčane u visokim iznosima, koji su veći od cijene radnih mjesta, koje izlaze u javnost.
- Propisati obavezu godišnjeg kadrovskog planiranja (plana zapošljavanja) za svaku javnu ustanovu i javno preduzeće, po uzoru na javni sektor Brčko distrikta BiH;
- Na kantonalmom i opštinskom nivou, formirati nezavisna tijela (komisije) koje će provoditi javnu oglasnu proceduru i vršiti izbor najuspješnijeg kandidata;
- U cilju ostvarivanja principa transparentnosti, propisati obavezu objavljanja internih akata, posebno pravilnika o radu, na službenim Web stranicama;

Kada je u pitanju javna uprava, preporuke su slijedeće:

- Formiranje komisija, prilikom raspisivanja javnih konkursa, upotpunosti prepustiti Agencijama za državnu službu/upravu, čime bi one preuzele odgovornost za izbor kandidata, uz eventualno učešće jednog člana komisije iz javnog organa, koji popunjava upražnjeno radno mjesto;

- Zakonskim propisima definisati strožije sankcije (novčane kazne i krivične sankcije) za rukovoditelje organa javne uprave, javnih ustanova i javnih preduzeća, kada je u pitanju zapošljavanje. Kaznene mjere trebaju da budu srazmjerne težini počinjenog djela.

Anex 1

LISTA MONITORISANIH INSTITUCIJA

R.b.	Datum slanja upita	Institucija kojoj je upućen upit	Da li je institucija odgovorila na upitnik	Napomena
			DA/NE	
1	20.02.2019.	JU Gradska knjižnica Busovača	DA	
2	20.02.2019.	Općina Busovača	DA	
3	20.02.2019.	JU Centar za socijalni rad Busovača	DA	
4	20.02.2019.	Biro za zapošljavanje Busovača	DA	Nisu nadležni za davanje informacija
5	20.02.2019.	JKP „Komunalac“ Busovača	DA	
6	20.02.2019.	Dom zdravlja Busovača	DA	

7	20.02.2019.	Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica Drin, Fojnica	DA	
8	20.02.2019.	Općina Fojnica	DA	
9	20.02.2019.	JU Dom zdravlja Fojnica	DA	
10	21.02.2019.	Općina Kiseljak	NE	
11	21.02.2019.	JP Vodovod i kanalizacija Kiseljak	NE	
12	21.02.2019.	JU Dom zdravlja Kiseljak	NE	
13	21.02.2019.	Zavod za zapošljavanje Kiseljak	NE	
14	21.02.2019.	Općina Kreševo	NE	
15	21.02.2019.	JKP „Kostajnica“ Kreševo	NE	
16	21.02.2019.	JU za predškolski odgoj i obrazovanje Visoko	DA	

17	21.02.2019.	JP „Ekoenergija“ Visoko	DA	
18	21.02.2019.	Općina Visoko	DA	
19	21.02.2019.	JKP „Visoko“ Visoko	DA	
20	21.02.2019.	Kulturno – sportski centar Mladost, Visoko	DA	
21	21.02.2019.	JP Veterinarska stanica Visoko	NE	
22	21.02.2019.	JKP „Gradska Groblja“ Visoko	DA	Nepotpuni odgovori
23	27.02.2019.	Ured gradonačelnika Zenice	NE	
24	27.02.2019.	Pravobranilaštvo Grada Zenice	NE	
25	27.02.2019.	JP Vodovod i kanalizacija Zenica	DA	
26	27.02.2019.	JP za prostorno uređenje i građenje Zenica	NE	

27	27.02.2019.	JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata Zenica	DA	
28	27.02.2019.	JP „Tržnice“ doo Zenica	NE	
29	27.02.2019.	JP „Parking servis“ doo Zenica	NE	
30	27.02.2019.	JP „Grijanje“ doo Zenica	DA	
31	27.02.2019.	Regionalna deponija „Mošćanica“	DA	
32	27.02.2019.	RTV Zenica	NE	
33	27.02.2019.	JKP „Zenicatrans – prevoz putnika“	NE	
34	27.02.2019.	JU Bosansko narodno pozorište Zenica	NE	
35	27.09.2019.	JU Muzej grada Zenice	NE	
36	27.02.2019.	JU Opća biblioteka Zenica	NE	

37	27.09.2019.	JU Dom za stara lica Zenica	NE	
38	27.02.2019.	JU Dom porodice Zenica	DA	
39	27.02.2019.	Općina Breza	DA	
40	27.02.2019.	JKP Breza	DA	
41	27.02.2019.	Općina Žepče	NE	
42	27.02.2019.	Dom kulture Žepče	NE	
43	27.02.2019.	JP Komunalno Žepče	NE	
44	27.02.2019.	Razvojna agencija Žepče	NE	
45	28.02.2019.	Centar za socijalni rad Kakanj	NE	
46	28.02.2019.	Kulturno – sportski centar Kakanj	NE	
47	28.02.2019.	JKP „Vodokom“ Kakanj	NE	
48	28.02.2019.	Općina Kakanj	DA	
49	28.02.2019.	Općina Olovo	NE	

50	28.02.2019.	Centar za socijalni rad Olov	NE	
51	28.02.2019.	Biblioteka Vareš	DA	
52	28.02.2019.	Općina Vareš	DA	
53	28.02.2019.	Radio Zavidovići	NE	
54	28.02.2019.	JKP Radnik Zavidovići	NE	
55	28.02.2019.	Općina Zavidovići	DA	
56	28.02.2019.	Općina Doboј - jug	DA	
57	28.02.2019.	JKP Maglaj	NE	
58	28.02.2019.	Općina Maglaj	NE	
59	28.02.2019.	Muzej Tešanj	NE	
60	28.02.2019.	Sportsko – rekreacioni centar Tešanj	NE	
61	28.02.2019.	Centar za kulturu i obrazovanje Tešanj	DA	
62	28.02.2019.	Opća biblioteka Tešanj	NE	

63	28.02.2019.	JP Gradska Toplana Tešanj	NE	
64	28.02.2019.	Agencija za razvoj općine Tešanj	DA	
65	28.02.2019.	Općina Tešanj	DA	
66	28.02.2019.	JKP Usora	NE	
67	28.02.2019.	JP Radio Usora	DA	
68	28.02.2019.	Općina Usora	DA	
69	26. 2. 2019.	Centar za socijalni rad Posušje	NE	
70	26. 2. 2019.	Dječji vrtić „Bajka“ Posušje	NE	
71	26. 2. 2019.	Dom zdravlja Ljubuški	NE	
72	26. 2. 2019.	Druga osnovna škola Široki Brijeg	NE	
73	26. 2. 2019.	Gimnazija fra Dominika Mandića	DA	Nisu potpuni odgovori
74	26. 2. 2019.	Gimnazija fra Grge Martića	NE	
75	26. 2. 2019.	Glazbena škola Ljubuški	NE	

76	26. 2. 2019.	J.P. „Komunalno“ d.o.o. Grude	NE	
77	26. 2. 2019.	J.P. Veterinarska stanica d.o.o.	NE	
78	26. 2. 2019.	J.P. „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Široki Brijeg	DA	
79	26. 2. 2019.	Javna ustanova „Vrilo“ Grude	DA	Nisu potpuni odgovori
80	26. 2. 2019.	Javna ustanova Coming Široki Brijeg	NE	
81	26. 2. 2019.	JKP „Čistoća“ Široki Brijeg	NE	
82	26. 2. 2019.	JP „Vodovod“ d.o.o. Posušje	DA	
83	26. 2. 2019.	JP Hrvatska knjižnica Ljubuški	NE	
84	26. 2. 2019.	JP Ljubuški športski centar	NE	

85	26. 2. 2019.	JP „Parkovi“ Ljubuški	DA	Nisu potpuni odgovori
86	26. 2. 2019.	JU Centar za socijalni rad Ljubuški	DA	
87	26. 2. 2019.	JU UrbikomPosušje	NE	
88	26. 2. 2019.	O.Š. Ivana MažuranićaPosušje	NE	
89	26. 2. 2019.	O.Š. Ruđera Boškovića Grude	NE	
90	26. 2. 2019.	Osnovna škola Biograci	NE	
91	26. 2. 2019.	Osnovna škola Kočerin	NE	
92	26. 2. 2019.	Osnovna škola Marka Marulića Ljubuški	DA	Nisu potpuni odgovori
93	26. 2. 2019.	OŠ Ivane Brlić Mažuranić Ljubuški	DA	Nisu potpuni odgovori

94	26. 2. 2019.	Poslovница Elektro Ljubuški - Elektroprivreda HZHB Mostar	DA	Nisu potpuni odgovori
95	26. 2. 2019.	Prva osnovna škola Široki Brijeg	NE	
96	26. 2. 2019.	Srednja strukovna škola Ruđera Boškovića Ljubuški	NE	
97	26. 2. 2019.	Srednja Strukovna škola Široki Brijeg	NE	
98	26. 2. 2019.	Srednja škola Antuna Branka Šimića Grude	NE	
99	26. 2. 2019.	Vatrogasno društvo Grude	NE	
100	26. 2. 2019.	JP Veterinarska stanica Travnik	NE	
101	26. 2. 2019.	Centar za socijalni rad Vitez	NE	

102	26. 2. 2019.	ELEKTROPRIVREDA BIH, Bugojno	NE	
103	26. 2. 2019.	JKP Čistoća i zelenilo d.o.o. Jajce	NE	
104	26. 2. 2019.	Javno preduzeće za stambeno-komunalne djelatnosti i lokalne puteve Bugojno	NE	
105	26. 2. 2019.	JKP IZVOR Gornji Vakuf-Uskoplje	NE	
106	26. 2. 2019.	JKP RADOVINAGornji Vakuf-Uskoplje	NE	
107	26. 2. 2019.	JKP Trebišnjica d.o.o. Nova Bila Travnik	NE	
108	26. 2. 2019.	JKUP Čistoća Bugojno	NE	
109	26. 2. 2019.	JP Komunalno Donji Vakuf	NE	

110	26. 2. 2019.	JP RTV Donji Vakuf	NE	
111	26. 2. 2019.	JP RTV JAJCE	NE	
112	26. 2. 2019.	JP RV Plava Voda doo	DA	
113	26. 2. 2019.	JP Stan d.o.o. Travnik	DA	
114	26. 2. 2019.	JP TOP Gornji Vakuf-Uskoplje	NE	Pošta se vratila, vjerojatno više ne postoji ovo poduzeće.
115	26. 2. 2019.	JP Veterinarska stanica Donji Vakuf	NE	
116	26. 2. 2019.	JP VRANICA-PROM GORNJI VAKUF - USKOPLJE	NE	Pošta se vratila, vjerojatno više ne postoji ovo poduzeće.
117	26. 2. 2019.	JU Apoteka Donji Vakuf	NE	
118	26. 2. 2019.	JU Centar za kulturu, informisanje i sportDonji Vakuf	NE	

119	26. 2. 2019.	JU Centar za kulturu Travnik	DA	
120	26. 2. 2019.	JU Centar za socijalni rad Bugojno	DA	
121	26. 2. 2019.	JU Centar za socijalni rad Donji Vakuf	DA	
122	26. 2. 2019.	JU Centar za socijalni rad Gornji Vakuf	NE	
123	26. 2. 2019.	JU Centar za socijalni rad Jajce	NE	
124	26. 2. 2019.	JU Centar za socijalni rad Novi Travnik	DA	
125	26. 2. 2019.	JU Centar za socijalni rad Travnik	NE	
126	26. 2. 2019.	JU Gradska Biblioteka Travnik	NE	

127	26. 2. 2019.	JU Hrvatski kulturni centar Nova Bila Travnik	NE	
128	26. 2. 2019.	JU Kulturno sportski centar Bugojno	NE	
129	26. 2. 2019.	JU SRC Vlašić Travnik	NE	
130	26. 2. 2019.	JU Zavičajni muzej Travnik	NE	
131	26. 2. 2019.	JZU GRADSKA LJEKARNA JAJCE	NE	
132	26. 2. 2019.	Opština Bugojno	NE	
133	26. 2. 2019.	Opština Gornji Vakuf	DA	
134	26. 2. 2019.	Opština Donji Vakuf	DA	Nisu potpuni odgovori
135	26. 2. 2019.	Opština Jajce	DA	
136	26. 2. 2019.	Opština Novi Travnik	DA	Nisu potpuni odgovori
137	26. 2. 2019.	RTV Bugojno	DA	Nisu potpuni odgovori

138	26. 2. 2019.	JP Elektroprivreda BiH Podružica „Elektrodistribucija“ Zenica	DA	
-----	--------------	---	----	--

Anex 2

Objedinjeni ključni podaci za svih 6 kantona koji su monitorisani kroz dva ciklusa monitoringa.

Tabela: *Transparentnost javnih ustanova / dostupnost podataka*

Kanton	Broj upućenih ZOSPI	Broj odgovorenih ZOSPI	%
ZDK	53	23	43%
SBK	53	21	39.62%
ZHK	32	9	28%
Kanton 10	68	23	34%
TK	81	17	20%
HNK	114	37	32%
TOTAL	401	130	32%

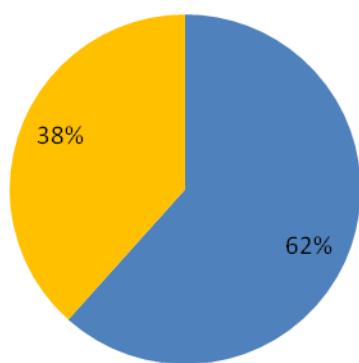
Pitanja br. 2 i 3: Broj zaposlenih na neodređeno/određeno - ukupno 88 javnih institucija

Prva faza monitoringa – u 46 institucija zaposleno 566 osoba u periodu 01.05.2017. – 01.05.2018. godine, od čega 210 na neodređeno.

Druga faza monitoringa – u 42 institucije zaposleno 477 osoba u periodu 01.05.2017. – 31.12.2018. godine, od čega 190 na neodređeno vrijeme.

Broj zaposlenih osoba na određeno/neodređeno vrijeme

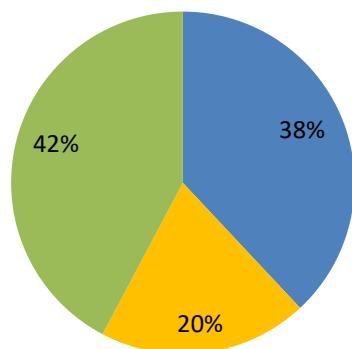
■ Određeno ■ Neodređeno

Pitanje br. 4: Da li je objavljen konkurs/oglas za radno mjesto?

Javne ustanove i javna preduzeća

■ Raspisani javni oglasi ■ Neodređeno DA, određeno NE ■ Nisu raspisani

Pitanje br. 7: Koliko je žalbi zaprimljeno na konkursnu proceduru i/ili ishod konkursa?

